سیاست

امریکا باعث بروز ناامنی در منطقه است

رییس مجلس شورای اسلامی در دیدار با رییس مجلس عراق، امریکا و جنگ ایجاد شده توسط این رژیم تروریستی را عامل بروز ناامنی در منطقه و اخلال در مسیر عادی تجارت در منطقه دانست و تاکید کرد: با رفع ناامنی و مداخلات امریکا، مشکلات برطرف خواهد شد. محمدباقر قالیباف، رییس مجلس شورای اسلامی، صبح روز (چهارشنبه ۲۸ مرداد) در جریان نخستین روز سفر خود به عراق، به همراه هیات پارلمانی کشور ایران با هیبت الحلبوسی، رییس مجلس عراق و جمعی از نمایندگان عراق دیدار و گفت‌وگو کرد. رییس مجلس شورای اسلامی در این دیدار، ضمن تبریک تشکیل مجلس عراق و کسب ریاست آن از سوی الحلبوسی گفت: از دولت و ملت عراق برای تشییع میلیونی رهبر شهید انقلاب کمال قدردانی را دارم همچنین از میزبانی شایسته ملت و دولت عراق از زائران اربعین حسینی تشکر می کنم. دولت، ملت، عشایر و همه موجودیت عراق در میزبانی از زائران حسینی و نیز در تشییع امام شهیدمان که مایه آرامش و دلگرمی ما به شمار می‌رفت، سنگ تمام گذاشتند. وی در ادامه با تاکید بر اینکه مقصر تمامی مسائل و بحران‌های منطقه امریکا جنایتکار و دخالت‌های آنها است، گفت: همچنین غده سرطانی اسراییل که توسط انگلیس در منطقه ما نهاده شد این خسارت‌ها را به بار آورد. قالیباف با اشاره به جنگ تحمیلی سوم و مقاومت ملت ایران تصریح کرد: ملت ایران با مقاومت و وفاداری، با نیروهای نظامی و درایت فرماندهی کل قوا هیمنه امریکا را شکسته و آنها را پشیمان کردند تا جایی که امروز امریکا که در استیصال به سر می‌برد، هم با خروج از جنگ دچار بی‌اعتباری می‌شود و هم با ادامه آن ده‌ها مشکل برای خود ایجاد می کند. رییس مجلس شورای اسلامی در ادامه با بیان اینکه این درسی بود که ایران و مقاومت ملت ما به استکبار و کل دنیا داد، بیان کرد: مقاومت، تنها راه پیروزی است و اگر آماده جنگ نباشیم مذاکره هم ثمره‌ای نخواهد داشت. تقویت ارتباطات دو کشور به ویژه در حوزه پارلمانی با اعزام گروه‌های دوستی پارلمانی نقش مهمی در تقویت مناسبات و تسهیل روابط دارد. وی در ادامه تاکید کرد: اتصال راه‌آهن شلمچه-بصره لایروبی اروندرود و توسعه روابط اقتصادی از اولویت‌های مهم دو کشور است که پارلمان‌ها می‌توانند در این راستا به دولت‌ها کمک کنند. ضعف ارتباطی دو کشور در حوزه توسعه روابط اقتصادی نمود دارد که به اندازه روابط سیاسی و فرهنگی قوی نیست.

■ رییس مجلس عراق: خروج نیروهای امریکایی از عراق، قریب‌الوقوع است

هیبت الحبوسی، رییس مجلس عراق نیز در این دیدار ضمن خوش‌آمدگویی به هیات پارلمانی کشورمان، از تشییع میلیونی رهبر شهید انقلاب به عنوان یک نقطه عطف در پیوند عاطفی، معنوی و سیاسی دو کشور یاد کرد و با اشاره به جنگ رمضان گفت: باید ایستادگی تاریخی و اسطوره‌ای ملت ایران در برابر تجاوز رژیم صهیونیستی به کشورتان را رج نهاد. مردم عراق، حکومت عراق و همه شخصیت‌های موجود سیاسی، ضد تجاوز رژیم صهیونیستی علیه ایران هستند و عراق نیز معتقد است اسراییل غده سرطانی است و باید از بین برود. رییس مجلس عراق در پایان با یادآوری خروج قریب‌الوقوع نیروهای امریکایی از عراق بر توسعه روابط دو کشور به ویژه در امور اقتصادی تأکید کرد. همچنین رییس مجلس عراق در این نشست خواستار تسهیل صادرات نفت عراق از تنگه هرمز شد. محمدباقر قالیباف، رییس مجلس شورای اسلامی در ادامه تاکید کرد: امریکا و جنگ ایجاد شده توسط این رژیم تروریستی عامل بروز ناامنی در منطقه و اخلال در مسیر عادی تجارت در منطقه شده است. با رفع ناامنی و مداخلات امریکا، مشکلات برطرف خواهد شد. براساس این گزارش، محمدتقی نقدعلی رییس گروه دوستی پارلمانی ایران و عراق، مهدی فلاح‌نایب رییس و شهین جهانگیری عضو این گروه و همچنین سارا فلاحی عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس، رییس قوه مقننه را در این سفر همراهی می کنند.

مخالفت دولت با «طرح مقابله با نفوذ» به مجلس اعلام شد

رییس امور اطلاع‌رسانی دولت از «اعلام مخالفت صریح» دولت با «طرح مقابله با نفوذ» مجلس خبر داد. به گزارش ایسنا، علی احمدنیا در حساب کاربری خود در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «دولت «طرح مقابله با نفوذ»، را مغایر قانون اساسی و حقوق شهروندی می‌داند و مخالفت صریح خود با آن را به مجلس اعلام کرده است. همان‌طور که رهبر انقلاب متذکر شده‌اند، اولویت باید رفع دغدغه‌های واقعی مردم باشد. ان شاءالله هم دولت و هم مجلس این تذکر را معیار عمل خود قرار دهند.» احمدبخشایش، عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس با اشاره به مفاد این طرح اظهار کرد: براساس مفادی که در این طرح آمده است، اگر فردی، سمن، انجمن، تشکل یا حزب از سفارتخانه‌ها یا نهادهای دولتی و غیردولتی خارجی کمک مالی دریافت کند یا قراردادی داشته باشد، برای آن مجازات‌هایی از جمله شش ماه تا دو سال زندان در نظر گرفته شده است. او در ادامه تاکید کرد: همچنین در مواردی اگر فردی با دانشگاهی خارجی که مورد تأیید وزارت علوم یا دستگاه‌های اطلاعاتی نباشد، همکاری پژوهشی یا مقاله‌ای داشته باشد، ممکن است این همکاری جرم‌انگاری شود. این نگاه صحیح نیست. ما نباید جامعه را محدود کنیم. با این طرح به نحوی نهادها، سمن‌ها، دانشگاه‌ها و در واقع مردم را محدود می کنیم.

هشدار رییس کمیسیون امنیت ملی به فرانسه

رییس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس به فرانسه هشدار داد. به گزارش ایسنا، ابراهیم عزیزی رییس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس در مطلبی در صفحه توییتر خود نوشت: «ملت ایران هرگز خیانت‌های همیشگی فرانسه در موضوعاتی مانند خون‌های آلوده، اینستکس و اسنپ‌بک را فراموش نمی کند. ادامه این روند و اقدامات ضدایرانی فقط باعث سخت‌تر شدن شرایط برایش خواهد شد.» ژان نوئل بارو، وزیر امور خارجه فرانسه شامگاه سه‌شنبه (۲۷ مرداد) در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: دو دیپلمات ایرانی در فرانسه در روزهای آینده اخراج خواهند شد. وزیر خارجه فرانسه ادعا کرد: دو دیپلمات فرانسوی در تاریخ ۱۹ ژوئیه به‌طور عمدی مورد هدف قرار گرفته‌اند و این اقدام غیرقابل تحمل عواقبی را به دنبال خواهد داشت. روابط عمومی وزارت امور خارجه ایران نیز اطلاعیه‌ای درباره معرفی دو دیپلمات فرانسوی به عنوان عناصر نامطلوب، صادر کرد.

چرا باید از سیاست‌های درست دفاع کرد؟

بازخوانی پرونده ارز ترجیحی

در روزهایی که تورم و افزایش هزینه‌های زندگی بار دیگر به یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های اقتصادی خانوارها تبدیل شده، بحث درباره ارز ترجیحی نیز دوباره به فضای اقتصادی کشور بازگشته است. گروهی از منتقدان سیاست ارزی دولت، با اشاره به افزایش قیمت کالاهای اساسی، حذف ارز ترجیحی را یکی از عوامل تشدید فشار معیشتی می‌دانند و معتقدند ادامه تخصیص ارز با نرخ ترجیحی می‌توانست بخشی از این فشار را کنترل کند. در مقابل، بخش دیگری از کارشناسان و سیاستگذاران اقتصادی همچنان بر این باورند که ادامه ارز ترجیحی با توجه به تجربه سال‌های گذشته، منابع محدود ارزی و مشکلات ناشی از چندنرخی بودن ارز امکان‌پذیر نبود و اصلاح این ساز و کار، دیر یا زود باید در اقتصاد ایران اتفاق می‌افتاد. بحث درباره ارز ترجیحی البته موضوع تازه‌ای نیست. در سال‌های گذشته نیز هر بار که نرخ تورم افزایش پیدا کرده یا قیمت کالاهای اساسی با جهش مواجه شده، این پرسش مطرح شده که آیا سیاست حذف ارز ترجیحی تصمیم درستی بوده است یا خیر. با این حال، بررسی این موضوع نیازمند تفکیک دو مساله است؛ یکی اصل تخصیص ارز با نرخ ترجیحی و دیگری نحوه اجرای سیاست حمایتی پس از حذف آن. ارز ترجیحی در اقتصاد ایران با هدف کنترل قیمت کالاهای اساسی و حمایت از مصرف‌کننده شکل گرفت. دولت با اختصاص ارز ارزان‌تر به واردات برخی کالاها تلاش می‌کرد هزینه واردات و در نتیجه قیمت نهایی کالا برای مصرف‌کننده کاهش پیدا کند. در ظاهر، این ساز و کار قرار بود فاصله میان قیمت جهانی و قدرت خرید خانوار ایرانی را جبران کند. اما تجربه چند سال اجرای آن نشان داد که میان ارز ارزان تخصیص‌یافته در ابتدای زنجیره و قیمتی که مصرف‌کننده در انتهای زنجیره پرداخت می‌کند، همیشه رابطه مستقیمی وجود ندارد. مهم‌ترین مساله ارز ترجیحی، فاصله میان نرخ این ارز و نرخ ارز در بازار بود. هرچه این فاصله بیشتر می‌شد، ارزش اقتصادی دسترسی به ارز ترجیحی نیز افزایش پیدا می‌کرد. در نتیجه، تخصیص ارز به یک موضوع مهم در فرآیند تجارت تبدیل شد و دسترسی به ارز ارزان، خود یک امتیاز اقتصادی محسوب می‌شد. در چنین شرایطی، سیاستی که هدف اولیه آن حمایت از مصرف‌کننده بود، با مساله رانت در نقطه تخصیص منابع مواجه شد. مشکل دیگر، دشواری ردیابی یارانه در طول زنجیره بود. دولت ارز را با نرخ پایین‌تر در اختیار واردکننده قرار می‌داد، اما تضمین اینکه تمام این مابه‌التفاوت در نهایت به کاهش قیمت برای مصرف‌کننده تبدیل شود، ساده نبود. از واردات تا تولید، توزیع و خرده‌فروشی، حلقه‌های متعددی وجود داشتند که هر کدام می‌توانستند بخشی از این تفاوت قیمت را جذب کنند. به همین دلیل، در سال‌های اجرای ارز ترجیحی نیز این پرسش همواره مطرح بود که چه میزان از منابعی که دولت برای حمایت از کالاهای اساسی هزینه می‌کند، واقعا به مصرف‌کننده نهایی می‌رسد. تجربه ارز ۴۲۰۰ تومانی نیز همین مساله را به شکل جدی‌تری وارد ادبیات اقتصادی کشور کرد. با وجود حجم بالای منابعی که برای واردات کالاهای اساسی اختصاص یافت، قیمت بسیاری از کالاهای مشمول این سیاست در بازار ثابت نماند. همزمان، فاصله نرخ رسمی و آزاد ارز افزایش پیدا کرد و انتقادها نسبت به رانت ایجادشده در فرآیند تخصیص ارز شدت گرفت. در نهایت، سیاست تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی در سال ۱۴۰۱ متوقف شد و دولت تلاش کرد منابع حاصل از این اصلاح را از طریق سیاست‌های حمایتی دیگری به خانوارها منتقل کند. حذف ارز ترجیحی اما بدون هزینه نبود. افزایش قیمت برخی کالاهای اساسی پس از اجرای این سیاست، یکی از مهم‌ترین پیامدهای کوتاه‌مدت آن بود و فشار قابل توجهی بر سبد مصرفی خانوارها ایجاد کرد. همین تجربه اکنون یکی از مهم‌ترین استدلال‌های منتقدان سیاست حذف ارز ترجیحی است. آنها معتقدند در اقتصادی که خانوارها با تورم مزمن مواجهند، افزایش قیمت کالاهای ضروری می‌تواند فشار بیشتری بر دهک‌های پایین وارد کند. با این حال، افزایش قیمت پس از حذف ارز ترجیحی لزوما به معنای آن نیست که ادامه ارز ترجیحی می‌توانست مساله را حل کند. بخشی از افزایش قیمت ناشی از آن بود که قیمت واقعی ارز و هزینه واردات، پیش از این در قالب نرخ ترجیحی به شکل مصنوعی پایین نگه داشته می‌شد. حذف این نرخ به معنای آشکار شدن بخشی از هزینه‌ای بود که پیش از آن در بودجه دولت و منابع ارزی پنهان می‌شد. در کنار این مساله، اقتصاد ایران در سال‌های اخیر با مجموعه‌ای از عوامل تورم‌زا مواجه بوده است؛ از نوسانات نرخ ارز و کسری بودجه گرفته تا رشد هزینه‌های تولید، تحریم‌ها و محدودیت‌های تجارت خارجی. به همین دلیل، نسبت دادن تمام افزایش قیمت کالاهای اساسی به حذف ارز ترجیحی، تصویر کاملی از تحولات قیمت‌ها ارایه نمی‌دهد. همان‌طور که بازگشت به ارز ترجیحی نیز لزوما به معنای بازگشت قیمت‌ها به سطح پیش از حذف نخواهد بود. در واقع، اختلاف اصلی امروز بیشتر بر سر نحوه حمایت از مصرف‌کننده پس از حذف ارز ترجیحی است. اگر قرار باشد دولت همچنان بخشی از هزینه کالاهای اساسی را به عنوان سیاست حمایتی پرداخت کند، این سوال مطرح است که این حمایت باید در کدام نقطه از زنجیره انجام شود. تجربه ارز ترجیحی نشان داده است که پرداخت یارانه در ابتدای زنجیره، یعنی به واردکننده یا تامین‌کننده، الزاما به همان میزان به مصرف‌کننده نهایی منتقل نمی‌شود. به همین دلیل، سیاستگذاران در سال‌های اخیر به سمت انتقال مستقیم‌تر حمایت به خانوار حرکت کرده‌اند. کالابرگ یکی از ابزارهایی است که برای همین هدف طراحی شده است. منطق آن این است که به جای ارزان نگه داشتن یک نهاده یا کالای وارداتی از طریق نرخ ارز، قدرت خرید مشخصی در اختیار خانوار قرار گیرد تا حمایت دولت در نقطه مصرف قابل مشاهده باشد. این مدل البته در اجرا با چالش‌هایی مواجه شده است. مهم‌ترین بحث در شرایط فعلی، فاصله میان اعتبار کالابرگ و هزینه واقعی سبد کالاهای اساسی است. با افزایش قیمت‌ها، مبلغی که در یک مقطع می‌توانست بخش قابل توجهی از هزینه خانوار را پوشش دهد، ممکن است در مقطع دیگری اثرگذاری کمتری داشته باشد. این مساله باعث شده بخشی از نقدهای موجود متوجه خود سیاست کالابرگ شود. با این حال، ناکافی بودن میزان حمایت با اصل انتقال یارانه به مصرف‌کننده تفاوت دارد. اگر اعتبار کالابرگ متناسب با تورم و تغییر هزینه سبد مصرفی افزایش پیدا نکند، طبیعی است که اثرگذاری آن کاهش پیدا کند. مساله‌ای که در اینجا وجود دارد بیشتر به اندازه، ساز و کار و استمرار حمایت مربوط می‌شود تا اینکه اصل حمایت مستقیم از خانوار را زیر سوال ببرد. کامران ندری، تحلیلگر اقتصادی و استاد دانشگاه در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی ایرنا، درباره سیاست حذف ارز ترجیحی و تک‌نرخی شدن ارز اظهار داشت: مساله اصلی فقط این نبود که دولت بخواهد شکاف میان نرخ‌های رسمی و آزاد را کاهش دهد، بلکه واقعیت این بود که دولت دیگر منابع ارزی کافی برای تخصیص ارز ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی در اختیار نداشت. دولت ناچار بود ارز مورد نیاز را با نرخ‌های بسیار بالاتر از بازار تهیه و سپس با قیمت ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان در اختیار واردکنندگان کالاهای اساسی قرار دهد که این موضوع بار مالی بسیار سنگینی را به بودجه تحمیل می‌کرد. ندری ادامه داد: به دولت توصیه شده بود که نرخ ارز ترجیحی را به صورت تدریجی افزایش دهد، اما حتی اجرای این پیشنهاد نیز به دلیل محدودیت منابع ارزی امکان‌پذیر نبود، زیرا دولت همچنان باید ارز را با قیمت‌های بالا خریداری و با نرخ پایین عرضه می‌کرد که به معنای تحمل زیان قابل توجه در هر دلار بود. وی تاکید کرد: با در نظر گرفتن حجم حدود ۱۴ میلیارد دلار ارز تخصیصی برای کالاهای اساسی، مشخص است که ادامه این سیاست امکان‌پذیر نبود. بنابراین حذف ارز ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی بیش از آنکه یک برنامه اصلاحی برای کاهش فاصله نرخ‌های ارز باشد، ناشی از اجبار و محدودیت منابع ارزی دولت بود. ندری درباره عملکرد دولت چهاردهم در مدیریت بحران‌های اقتصادی نیز گفت: اقتصاد ایران سال‌هاست که درگیر بحران‌های مختلف است و در دولت چهاردهم نیز جنگ به این مشکلات اضافه شده است. هرچند در حال حاضر کمبود گسترده کالاهای اساسی در کشور وجود ندارد، اما این به معنای موفقیت کامل در مدیریت بازار و تورم نیست، زیرا این کالاها با قیمت‌های بسیار بالا به دست مصرف‌کنندگان می‌رسند و خانوارهای کم‌درآمد برای تامین نیازهای اولیه خود با فشار اقتصادی سنگینی مواجه هستند. این تحلیلگر اقتصادی با مقایسه وضعیت ایران با کشورهای درگیر جنگ اظهار داشت: عملکرد اقتصاد ایران در مقایسه با کشورهایی مانند روسیه و اوکراین ضعیف‌تر بوده است. البته روسیه از درآمدهای قابل توجه نفتی و اوکراین از کمک‌های گسترده خارجی بهره‌مند بوده‌اند. وی تاکید کرد: مشکلات موجود را نباید صرفا به دولت چهاردهم نسبت داد، زیرا این مسائل ریشه در ساختار حکمرانی و نظام مدیریتی کشور دارد. به اعتقاد من، ضعف مدیریت در دولت‌های مختلف از گذشته وجود داشته و مانع دستیابی به عملکرد مطلوب در مدیریت اقتصاد شده است. این تحلیلگر اقتصادی درباره ابزارهای دولت برای کنترل پایه پولی و مهار رشد نقدینگی اظهار داشت: اگر این ابزارها موفق بودند، امروز با تورم‌های بسیار بالا مواجه نبودیم. بر اساس آمارهای منتشر شده، نرخ تورم نقطه به نقطه به حدود ۸۴ درصد رسیده و اگر سیاست‌های پولی نتیجه‌بخش بود، چنین سطحی از تورم شکل نمی‌گرفت. وی افزود: البته در همه کشورهایی که درگیر جنگ می‌شوند، افزایش تورم تا حدودی طبیعی است، برای نمونه در جنگ روسیه و اوکراین نیز تورم در این کشورها افزایش یافت. ندری با تاکید بر اینکه اقتصاد ایران پیش از جنگ نیز با مشکل مزمن تورم روبه‌رو بود و بانک مرکزی در کنترل آن موفق عمل نکرده بود، اظهار داشت: مهم‌ترین سیاستی که بانک مرکزی طی این مدت به کار گرفته، سیاست کنترل مقداری ترازنامه بانک‌ها بوده به این معنا که سقفی برای اعطای تسهیلات و رشد اعتبارات بانک‌ها تعیین شده است. این استاد دانشگاه با اشاره به اینکه هم نرخ رشد نقدینگی و هم نرخ تورم همچنان در سطوح بالایی قرار دارند، افزود: پیش از جنگ نیز سیاست‌های پولی نتوانسته بود تورم را مهار کند و طبیعی است که در شرایط سخت‌تر پس از جنگ نیز انتظار عملکرد بهتری وجود نداشته باشد. ندری درباره افزایش میانگین تورم در دولت چهاردهم نسبت به دولت‌های گذشته گفت: در دولت‌های پیشین، میانگین تورم معمولا در محدوده ۳۰ تا ۳۵ درصد قرار داشت، اما در دولت چهاردهم میانگین تورم به بیش از ۵۰ درصد رسیده است که نشان‌دهنده تشدید فشارهای تورمی در اقتصاد است. ندری با تاکید بر استقلال بانک مرکزی و تفکیک سیاست‌های پولی و مالی در دولت برای مهار تورم گفت: در شرایط فعلی، استقلال واقعی بانک مرکزی در نظام حقوقی کشور وجود ندارد؛ مفهوم استقلال بانک مرکزی این است که تصمیم‌گیران اصلی این نهاد بتوانند بدون ملاحظات سیاسی، نگرانی از برکناری یا فشارهای بیرونی، درباره سیاست‌های پولی تصمیم‌گیری کنند و دولت نیز سلطه‌ای بر تصمیمات بانک مرکزی نداشته باشد. وی افزود: قانون جدید بانک مرکزی چنین استقلالی را برای این نهاد به رسمیت نمی‌شناسد. رییس‌جمهور پس از آغاز به کار می‌تواند رییس کل بانک مرکزی را تغییر دهد و هر زمان نیز از عملکرد وی رضایت نداشته باشد، این اختیار قانونی را دارد که رییس کل را برکنار کند. با تغییر رییس کل نیز سایر ارکان مدیریتی بانک مرکزی به راحتی قابل تغییر هستند؛ بنابراین از منظر قانونی، بانک مرکزی ایران مستقل نیست. ندری ادامه داد: ممکن است رییس کل بانک مرکزی به واسطه نفوذ یا جایگاه شخصی خود در دولت بتواند در برخی موارد در برابر خواسته‌های دولت مقاومت کند، اما در شرایط فعلی که کشور با مشکلاتی چون جنگ، تحریم، محاصره دریایی و اختلال در تجارت خارجی مواجه است، بانک مرکزی نمی‌تواند سخت‌گیری زیادی در اجرای سیاست‌های پولی داشته باشد. وی با اشاره به شرایط اقتصادی کشور گفت: وقوع جنگ، افزایش هزینه‌های دولت، تشدید کسری بودجه و کاهش شدید درآمدهای نفتی، فشار مضاعفی بر منابع مالی دولت وارد کرده و در چنین شرایطی بانک مرکزی ناگزیر است با برخی خواسته‌ها و سیاست‌های دولت همراهی کند. بازگشت بحث ارز ترجیحی در شرایط تورمی فعلی را می‌توان از این زاویه نیز بررسی کرد. فشار معیشتی موجود واقعی است و نمی‌توان آن را نادیده گرفت؛ اما پاسخ به این فشار الزاما بازگشت به سیاستی نیست که پیش از این نیز با مشکلات ساختاری مواجه بوده است. آنچه در تجربه ارز ترجیحی مورد نقد قرار گرفته، صرفا قیمت یک دلار یا یک تصمیم ارزی نبود، بلکه شیوه توزیع منابع عمومی و نحوه انتقال یارانه به مصرف‌کننده بود. اقتصاد ایران سال‌ها با مساله چندنرخی بودن ارز دست‌وپنجه نرم کرده است. تفاوت میان نرخ‌های مختلف، علاوه بر ایجاد پیچیدگی در نظام تجاری، امکان شکل‌گیری رانت را نیز افزایش می‌دهد. هرچه فاصله میان نرخ ترجیحی و نرخ بازار بیشتر باشد، انگیزه اقتصادی برای دسترسی به منابع ارزان نیز بیشتر خواهد شد. از سوی دیگر، در چنین شرایطی تعیین اینکه چه کسی، با چه مبنایی و به چه میزان باید ارز ترجیحی دریافت کند، خود به یکی از نقاط حساس سیاستگذاری تبدیل می‌شود. به همین دلیل، حذف ارز ترجیحی را نمی‌توان صرفا یک تصمیم برای افزایش نرخ ارز واردات تلقی کرد. این تصمیم بخشی از تلاش برای تغییر نحوه توزیع یارانه در اقتصاد ایران بود؛ تغییری که قرار بود یارانه را از یک ساز و کار غیرمستقیم و بعضا غیرشفاف، به سمت حمایت مستقیم‌تر از مصرف‌کننده منتقل کند. اکنون که آثار تورم و کاهش قدرت خرید، بار دیگر این سیاست را در معرض نقد قرار داده است، مساله اصلی می‌تواند این باشد که آیا اصلاح انجام‌شده تکمیل شده یا خیر. اگر کالابرگ نتوانسته هزینه‌های خانوار را به اندازه کافی پوشش دهد، باید درباره میزان اعتبار، دامنه پوشش و نحوه اجرای آن تجدیدنظر شود. اگر حمایت دولت با سرعت افزایش قیمت‌ها هماهنگ نیست، باید ساز و کاری برای به‌روزرسانی آن طراحی شود. اما این مسائل لزوما به معنای بازگشت به نظام قبلی نیست. تجربه چند سال گذشته نشان می‌دهد که حذف ارز ترجیحی را نمی‌توان جدا از سیاست‌های حمایتی پس از آن ارزیابی کرد. اصلاح نرخ ارز بدون حمایت موثر از خانوار، فشار معیشتی ایجاد می‌کند و حمایت بدون اصلاح ساختار ارزی نیز می‌تواند به بازتولید رانت و ناکارآمدی منجر شود. نقطه تعادل، در ترکیب این دو سیاست قرار دارد: اصلاح ساز و کار تخصیص منابع از یک سو و حمایت هدفمند از قدرت خرید خانوار از سوی دیگر. به همین دلیل، بحث امروز درباره ارز ترجیحی بیش از آنکه صرفا پرسشی درباره «حذف یا عدم حذف» باشد، به کیفیت سیاست‌های پس از حذف مربوط است. فشار تورمی موجود، ضرورت حمایت از خانوار را بیشتر کرده است؛ اما این حمایت می‌تواند از مسیرهایی انجام شود که شفاف‌تر و قابل رصدتر از تخصیص ارز ارزان به حلقه‌های ابتدایی زنجیره باشند. اگر قرار است سیاست اصلاح ارزی ادامه پیدا کند، آزمون اصلی آن اکنون در توانایی دولت برای تبدیل منابع آزادشده به حمایت موثر از قدرت خرید مردم است؛ نه در بازگرداندن اقتصادی که سال‌ها با پیامدهای چندنرخی بودن ارز و رانت ناشی از آن مواجه بوده است.

پزشکیان: با تمام توان از نیروهای مسلح پشتیبانی می‌کنیم

رییس‌جمهوری با قدردانی از اقدامات مجموعه وزارت دفاع، بر تداوم حمایت همه‌جانبه دولت از نیروهای مسلح تأکید و تصریح کرد: همان‌گونه که در گذشته پشتیبانی کامل از نیروهای مسلح در دستور کار دولت بوده، این حمایت با وجود محدودیت‌ها و مشکلات ادامه می‌یابد. جلسه هیات دولت روز -چهارشنبه ۲۸ مرداد -به ریاست مسعود پزشکیان برگزار و پس از بررسی گزارش عملکرد و برنامه‌های اجرایی دستگاه‌های مختلف، موضوعاتی در حوزه مناسبات اقتصادی با افغانستان، تأمین برق، مقابله با استخراج غیرمجاز رمزارزها، توسعه همکاری‌های بانکی و تجاری با کشورهای عضو بریکس و منطقه و نیز توانمندی‌های صنعت دفاعی کشور نیز مطرح شد.

◄ آمادگی افغانستان برای افزایش تبادلات

در این نشست گزارشی تفصیلی از سفر وزیر جهاد کشاورزی به افغانستان ارایه شد. براساس این گزارش، طرف افغانستانی با استقبال از توسعه مناسبات و ارتقای سطح همکاری‌های دوجانبه، آمادگی خود را برای افزایش مبادلات تجاری میان دو کشور اعلام کرده است. در ادامه، مهم‌ترین موانع موجود در مسیر توسعه همکاری‌های اقتصادی، از جمله مشکلات گمرکی، تردد در گذرگاه‌های مرزی و کندی فرآیند جابه‌جایی کالا بررسی شد. رییس‌جمهوری هم با تأکید بر اهمیت راهبردی توسعه مناسبات اقتصادی با افغانستان، تصریح کرد: سطح همکاری‌های دو کشور باید فراتر از وضعیت موجود ارتقا یابد و دستگاه‌های اجرایی موظفند با جدیت و رویکرد مساله‌محور، موانع پیش روی تجارت و ترانزیت را برطرف کنند. پزشکیان با اشاره به ضرورت تسهیل تردد ناوگان حمل‌ونقل در مرزها اظهار کرد: چه دلیلی وجود دارد کامیون‌ها در مرز دوغارون ۲۰ روز در صف معطل بمانند؟

◄ تا هفته آینده ۳۵۰۰ مگاوات به ظرفیت شبکه برق افزوده می‌شود

در بخش دیگری از جلسه، وزیر نیرو گزارشی از آخرین وضعیت تأمین برق و برنامه‌های توسعه ظرفیت تولید ارایه کرد. براساس این گزارش، با افتتاح یک نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی و یک نیروگاه سه‌هزار مگاواتی تا هفته آینده، در مجموع ۳۵۰۰ مگاوات به ظرفیت شبکه برق کشور افزوده خواهد شد که نقش موثری در کاهش ناترازی برق خواهد داشت. وزیر نیرو همچنین از چالش‌های مهم بخش انرژی را توسعه فعالیت ماینرها و استخراج غیرمجاز رمزارز دانست و گزارشی از اقدامات مستمر برای شناسایی و مقابله با این فعالیت‌ها ارایه داد. وی با اشاره به افزایش موارد نصب و بهره‌برداری از تجهیزات استخراج غیرمجاز، بر استمرار اقدامات نظارتی و مقابله‌ای و ضرورت تقویت ساز و کارهای شناسایی و پیشگیری از این فعالیت‌ها تأکید کرد.

◄ استقبال کشورهای عضو بریکس برای تقویت تعامل اقتصادی و مالی با ایران

رییس کل بانک مرکزی هم گزارشی از حضور در اجلاس بریکس و رایزنی‌های انجام‌شده با کشورهای عضو ارایه کرد و از استقبال و ابراز علاقه کشورهای مختلف برای توسعه همکاری‌ها و تقویت تعاملات اقتصادی و مالی با جمهوری اسلامی ایران خبر داد. وی گزارشی از سفر خود به عراق، دیدار با نخست‌وزیر و رییس بانک مرکزی این کشور و گفت‌وگو با شماری از مسوولان عراقی ارایه کرد. در این دیدارها، مسائل و موانع پیش روی تجار ایرانی، به‌ویژه در حوزه صادرات، بررسی و بر ضرورت پیگیری و رفع مشکلات موجود تأکید شده است.

◄ گزارش سرپرست وزارت دفاع از روند توسعه توانمندی‌های دفاعی

در ادامه جلسه، سرپرست وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به مناسبت روز صنعت دفاعی، گزارشی از روند توسعه توانمندی‌های دفاعی و دستاوردهای این حوزه ارایه کرد. در این گزارش با تشریح ظرفیت‌ها و پیشرفت‌های صنعت دفاعی کشور، بر رشد قابل توجه توانمندی‌های دفاعی طی دو سال گذشته و توسعه ظرفیت‌های فناورانه در حوزه‌های مختلف، از جمله تولید موشک، پهپاد و سایر تجهیزات دفاعی، تأکید شد. سرپرست وزارت دفاع همچنین نقش حمایت‌های دولت در تقویت زیرساخت‌های دفاعی و توسعه فناوری‌های بومی را تشریح کرد و با اشاره به عملکرد سامانه‌ها و توانمندی‌های دفاعی کشور در مواجهه با حملات گسترده اخیر، این ظرفیت‌ها را حاصل سرمایه‌گذاری مستمر، دانش تخصصی و توانمندی نیروی انسانی کشور دانست.

◄ دولت از هیچ تلاشی برای تأمین نیازمندی‌های نیروهای مسلح نمی‌گذرد

رییس‌جمهوری با قدردانی از اقدامات و خدمات مدیران، متخصصان و نیروهای مجموعه وزارت دفاع، بر تداوم حمایت همه‌جانبه دولت از نیروهای مسلح تأکید و تصریح کرد: همان‌گونه که در گذشته پشتیبانی کامل از نیروهای مسلح در دستور کار دولت قرار داشته است، این حمایت با وجود محدودیت‌ها و مشکلات موجود ادامه خواهد یافت و ما در چارچوب مسوولیت‌های خود، برای تأمین نیازمندی‌های نیروهای مسلح و تقویت ظرفیت‌های دفاعی کشور از هیچ تلاشی فروگذار نخواهد کرد. وی تأکید کرد: حفظ و ارتقای اقتدار دفاعی کشور، تقویت زیرساخت‌های راهبردی و رفع موانع پیش روی فعالیت‌های اقتصادی و تجاری، نیازمند هماهنگی، هم‌افزایی و اقدام موثر تمامی دستگاه‌های اجرایی است.

اقتصاد کلان

اعتبار کالابرگ باید افزایش پیدا کند

عضو هیات رییسه مجلس با بیان اینکه باید دست مردم را بوسید، تصریح کرد: دولت و مجلس وعده داده‌اند متناسب با تورم و افزایش نرخ ارز، اعتبار کالابرگ نیز افزایش پیدا کند و این موضوع باید مورد توجه جدی قرار گیرد. سیدجلیل میرمحمدی در نطق میان‌دستور خود در جلسه علنی و بینناری روز (چهارشنبه ۲۸ مرداد) اظهار کرد: در برابر ملت فهیم، مظلوم و مقتدر ایران سر تعظیم فرود می‌آورم؛ مردمی که در تمام این روزها با غیرت و هوشیاری مثال‌زدنی در میدان حاضر شدند و طرح‌های پیچیده و ترکیبی دشمنان قسم‌خورده یعنی امریکای جنایتکار و رژیم صهیونیستی را نقش بر آب کردند. وی افزود: این حضور حداکثری و هوشمندانه مردم دقیقا همان برگ برنده‌ای است که متاسفانه در برهه حساس تاریخی، دکتر مصدق از آن غفلت کرد. او در حالی که اتکای خود را بر جریان‌های سیاسی قرار داده بود، از ظرفیت عظیم قاطبه مردم برای پشتیبانی از نهضت ملی غافل شد و همین مساله زمینه را برای دشمنان امریکایی و انگلیسی فراهم کرد تا با کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، بساط یک جنبش مردمی را برچینند و ایران را سال‌ها در دیکتاتوری و خفقان فروببرند.

■ باید دست مردم را بوسید

میرمحمدی با بیان اینکه باید دست مردم را بوسید، تصریح کرد: مردم در میدان جهاد در برابر دشمن ایستادند و در کنار نیروهای مسلح و تحت رهبری رهبر معظم انقلاب، توطئه‌های دشمن را خنثی کردند. دشمن می‌خواست مردم را در برابر نظام قرار دهد، اما به لطف خدا مردم در کنار و پشت سر نظام ایستادند. نماینده تفت و میبد در ادامه با اشاره به موضوع حجاب و پوشش، گفت: متأسفانه باید اذعان کنم که بی‌تفاوتی دولت و سایر دستگاه‌های متولی در قبال مساله حجاب و پوشش، کشور را با رشد افسار گسیخته و بی‌سابقه ناهنجاری‌های اجتماعی و تبعات ناشی از آن مواجه کرده است. وی ادامه داد: دولت نه تنها اعتقادی به تنظیم‌گری و ایفای نقش حاکمیتی در این عرصه حیاتی ندارد، بلکه عملا هیچ برنامه ایجابی و عملیاتی برای مواجهه با این پدیده فراهم نکرده است. این وضعیت بهانه را به دست هنجارشکنان داده تا سوءاستفاده کنند و امروز شاهد گسترش عریانی و بی‌حجابی در سطح کشور و فضای عمومی باشیم؛ موضوعی که خانواده‌ها را به‌شدت مضطرب کرده و احساس ناامنی اجتماعی ایجاد می‌کند. میرمحمدی تأکید کرد: ضرورت دارد همان‌گونه که برخی موافقان همین دولت نیز امروز تذکر می‌دهند، در این زمینه دولت اقدامات جدی‌تری انجام دهد و با افرادی که به‌صورت برنامه‌ریزی‌شده قوانین را نقض می‌کنند، برخورد قانونی داشته با